

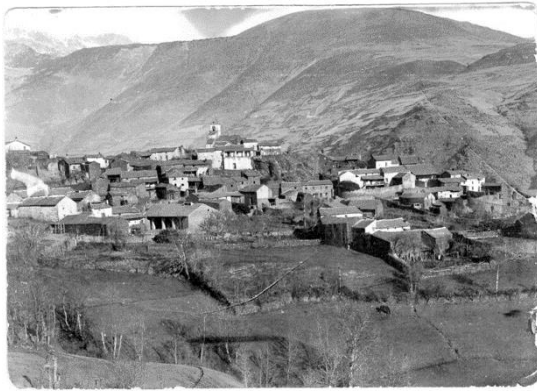
CAMPANYA #SALVEM ELLER

DOSSIER DE PREMSA

1. Eller: un poble singular en una vall de dimensions humanes

El nucli d'Éller se situa al centre de la vall del Duran, al seu marge dret. El poble viu resguardat sota la Roca Gran, agrupat al voltant de petites fontanelles als camps de la Font que dona sentit al poble, i a migdia de les roques, protegit dels vents de nord pel serrat del Pedró.

L'entorn del poble presenta diversos miradors dins la vall des d'on es pot gaudir d'unes magnífiques panoràmiques i poder posar en valor l'estructura col·lectiva del paisatge: la majestuositat del Puigpedrós, el bony del Manyer i la Carbassa, els rasets de Ger, els tossals i Munt Curtu (espais Xarxa Natura 2000) a la part baixa de la vall amb les seves fórmules de protecció.

El nucli d'Éller fotografiat l'any 1913 (Font: Imatge de l'arxiu Llaudó) i l'any 2012 (Font: Fotografia de Josep Nogué)

Comparativa de la Vista aèria d'Éller dels anys 1973 i 2019. Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

A més de les vistes escèniques que ofereix el poble dins la vall, aquest és un instrument de coneixement compartit que enforteix la valorització del patrimoni cerdà i que presenta un valor indiscutible a diferents nivells. El paisatge natural, cultural i agrari, el caràcter transfronterer, el valor arquitectònic i el potencial socioeconòmic fan del nucli d'Éller un patrimoni que és indispensable protegir i preservar.

- **El paisatge** La visió que el poble ofereix dins del conjunt de la vall, des de qualsevol dels seus accessos, ja sigui per carretera o per sender, presenta un perfil d'indubtable qualitat, tant pel que fa a la integració del poble al paisatge agrícola com per al patrimoni que representa la cohesió dins del quadre de la vall. Aquesta gran qualitat paisatgística, que s'ha conservat al llarg dels anys, possibilita oportunitats per a generacions actuals i futures tant des del punt de vista natural com cultural i agrari.
- **El paisatge natural i agrari.** Dominat per la presència de cims superiors als 2.500m el nucli d'Éller s'organitza enmig d'un paisatge agrari delimitat per un mosaic de parcel·les arrencades al llarg de camins. La xarxa d'antics canals de regadiu afloren aquí i allà, enmig dels cultius però també dins del poble, deixant entreveure la complexitat en els usos de l'aigua davant l'agricultura d'un poble de muntanya. Ja Pau Vila al 1926 ens parla d'Éller i de la seva escassetat d'aigua que ocasiona un aprofitament ajustat del recurs hídric.
- **El paisatge cultural i el patrimoni construït.** El nucli d'Éller és un d'aquests petits pobles de Cerdanya que ha sabut conservar el seu ric patrimoni material i immaterial, mantenint la seva arquitectura tradicional. Una de les singularitats de la localitat ha estat la de mantenir l'estructura parcel·lària interna diferenciada en espais segons el seu ús. Així trobem les parcel·les esgraonades on hi ha la casa cerdana amb l'era i pallers - badius-, l'hort generalment adossat a la casa per al proveïment de la família i la closa, d'ús tan agrícola com ramader, sempre de superfície superior a l'hort. Aquest és el resultat de la configuració del poble, que s'ha aconseguit mantenir intacte al llarg dels segles. En aquest sentit pràcticament a cada casa li correspon encara avui un hort i alguna closa.

Imatge de la Plaça del poble. S'hi poden observar les edificacions de Cal Tallaferro (esquerra) amb la seva closa d'arbres fruiters i Cal Llaudó (dreta) amb la seva era, pallers i corts.

- **El potencial socioeconòmic.** A diferència del que succeeix als petits nuclis de més alçada i de les valls laterals, que s'estan despoblant a favor dels pobles més grans, a Éller la demografia manté una certa estabilitat amb un creixement poblacional sostingut: entre 2005 i 2016, segons dades de l'Ajuntament de Bellver, el nucli ha passat de 15 a 20 habitants, la qual cosa representa un creixement poblacional d'un 33% en 10 anys.

A dia d'avui el nucli d'Éller compta amb vint-i-sis habitatges, dels quals aproximadament un 80% ja són de segona residència. Les activitats econòmiques són la ramaderia, l'agricultura de muntanya i el turisme rural, amb un establiment lligat també a l'agricultura i la ramaderia. És més, en els darrers cinc anys s'han duplicat les explotacions agro-ramaderes. Una mostra d'aquesta recuperació és el projecte de recuperació del canal de rec del poble que està en procés.

Un altre fet destacable és la cohesió i sentiment de pertinença a la comunitat de totes les persones, siguin de primera o de segona residència. Ho mostren les variades activitats socials i culturals que es fan durant l'any (projecte de recuperació de camins, festes populars, concerts, sortides naturalístiques, ...) i la pròpia existència de l'Associació de Veïns d'Éller, en la que els veïns del nucli s'organitzen de manera voluntària per mantenir i preservar el nucli des del punt de vista social, cultural i patrimonial. El blog Visca Éller, creat i mantingut pels propis veïns, dona mostra d'aquesta activitat (<https://viscaeller.wordpress.com/>)

Éller: un espai únic a posar en valor i protegir

Els antics pobles emplaçats estratègicament a la vall, conformen un ric patrimoni on un petit nombre de veïns en un context canviant debaten sobre la consolidació dels recursos agrícola-ramaders i els serveis per a poder afrontar amb èxit el futur.

L'article 9 del Conveni Europeu del Paisatge (2000) promogut pel Consell d'Europa promou el compromís de "fomentar la cooperació entre fronteres a escala local i regional". Per la seva banda, el 2013, el Consell Comarcal de la Cerdanya, la Communauté de communes Pyrénées-Cerdagne, l'Agrupació Europea de Cooperació Territorial Pirineus-Cerdanya, el Parc Naturel Régional des Pyrénées Catalanes, i l'Observatori del Paisatge de Catalunya impulsaren la redacció de "El paisatge transfronterer de la Cerdanya" on s'hi esbossen tot un seguit de pautes i estratègies per a protegir i millorar el patrimoni paisatgístic com a un bé a preservar.

La fesomia del nucli d'Éller fa d'aquest poble un cas excepcional d'estudi i gaudi de les construccions tradicionals agropecuàries lligades al seu entorn des del segle XVIII. Allunyat del soroll contrasta amb els nous creixements urbanístics de zones properes de la comarca, que volen emular aquesta construcció vernacular que Éller i la vall han sabut conservar. La banalització de la construcció i la homogeneïtzació poden malmetre irreversiblement aquesta arquitectura de muntanya.

El canvi actual de l'economia cap a un sector terciari hauria de saber aprofitar els recursos existents. No ens cal comprometre recursos per a justificar la promoció del sector turístic, hoteler o de la construcció. Un sector turístic-hoteler lligat al territori i basat en l'elevat valor

patrimonial del mateix, a la llarga, ha de tenir una forta incidència en la cultura del mateix territori.

A nivell arquitectònic i urbanístic el nucli d'Éller constitueix un espai també excepcional, doncs ha sabut mantenir intacta la seva estructura de construccions i carrers al llarg dels segles. Podem assegurar, com a mínim des del segle XVIII, que l'entramat de carrers actuals pràcticament se superposen als de l'Éller de l'època. En aquest sentit el Conveni Europeu del Paisatge promogut pel Consell d'Europa insta a fer un esforç per mantenir aquests valors.

Així, les noves construccions haurien de potenciar la identitat del poble i la vall, fusionant oportunitats i enfortint els lligams socioculturals cara a un desenvolupament local sostenible. És d'esperar per tant que els diferents actors, Administració i agents privats, segueixin accions dirigides a potenciar sinèrgies positives davant el desenvolupament econòmic i social a la Cerdanya i concretament a Éller, tenint com a referència els diversos estudis orientats en aquest sentit.

Per tot això, caldria ajustar el desenvolupament urbanístic del poble a estratègies de continuïtat, compacitat i de creixement sostenible que el present requereix, com també adequar-se als models proposats al Catàleg de paisatge de l'Alt Pirineu i l'Aran, al Conveni Europeu del paisatge, i a la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya (DOGC –resolució PTO/3386/2004).

2. El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Bellver de Cerdanya (POUM)

El Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) és una norma de gran importància, que ordena urbanísticament la ciutat i el seu terme municipal i dissenya el seu desenvolupament i creixement futurs. La seva vigència és indefinida, però estableix unes previsions temporals per a la seva execució, que normalment abasten períodes de temps considerablement llargs.

El POUM de Bellver de Cerdanya està disponible al web de l'Ajuntament al web de l'ajuntament (http://bellver.ddl.net/poum.php?id=229&id_seccio=6043) Pel que fa al nucli d'Éller el POUM identifica dues àrees de potencial creixement, al nord i al sud del nucli.

Proposta ordenació del nucli d'Éller. Font: POUM Bellver de Cerdanya

En totes dues àrees es preveu una densitat de creixement molt més elevada que a la resta del nucli. En la zona nord s'especifica una previsió de 7 habitatges, mentre que en la zona sud no s'estableix la previsió d'habitatges però si que es dibuixa un carrer que atravessaria la zona i que actualment no existeix.

Imatge recent del camp de la font (Font: Joan Closas)

Al 2011 es va aprovar un projecte de reparcel·lació d'aquesta zona, que s'ha demanat a l'ajuntament en repetides ocasions però no encara no s'ha obtingut.

3. El Pla Director Urbanístic de revisió de sòls no sostenibles de l'Alt Pirineu

El Pla Director Urbanístic de revisió dels sòls no sostenibles de l'Alt Pirineu (PDUSNS-AP), aprovat inicialment per la Comissió Territorial d'Urbanisme de l'Alt Pirineu en data 25 de juliol de 2019 té per objectius establir les determinacions necessàries per adequar el planejament urbanístic no adaptat al planejament territorial, als principis de desenvolupament sostenible derivats de la Llei 2/2002 i posteriors, als riscos i proteccions mediambientals, així com als objectius de qualitat paisatgística.

El PDU, inclou els àmbits de sòl urbanitzable i de sòl urbà que considera insostenibles per ser contradictoris amb el planejament territorial i els principis de desenvolupament urbanístic sostenible i es pot consultar a

http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/planejament_urbanistic/pla_director_urbanistic_pdu/en_curs/Lleida-i-Alt-Pirineu-i-Aran/pdu_sols_no_sostenibles_alt_pirineu/ .

Sobre l'extensió prevista al Camp de la Font del nucli d'Eller conclou que aquest terreny:

- no té la condició de sòl urbanitzat: no està edificat ni disposa de serveis. Es considera que no té la condició per ser considerat sòl urbà i ha de ser considerat sòl urbanitzable, això és en la condició bàsica de sòl rural.
- es tracta d'una extensió que no es pot identificar amb l'estratègia de millora i compleció que estableix el Pla Territorial, ja que suposaria en conjunt un creixement del 29 % de l'àrea urbana existent.

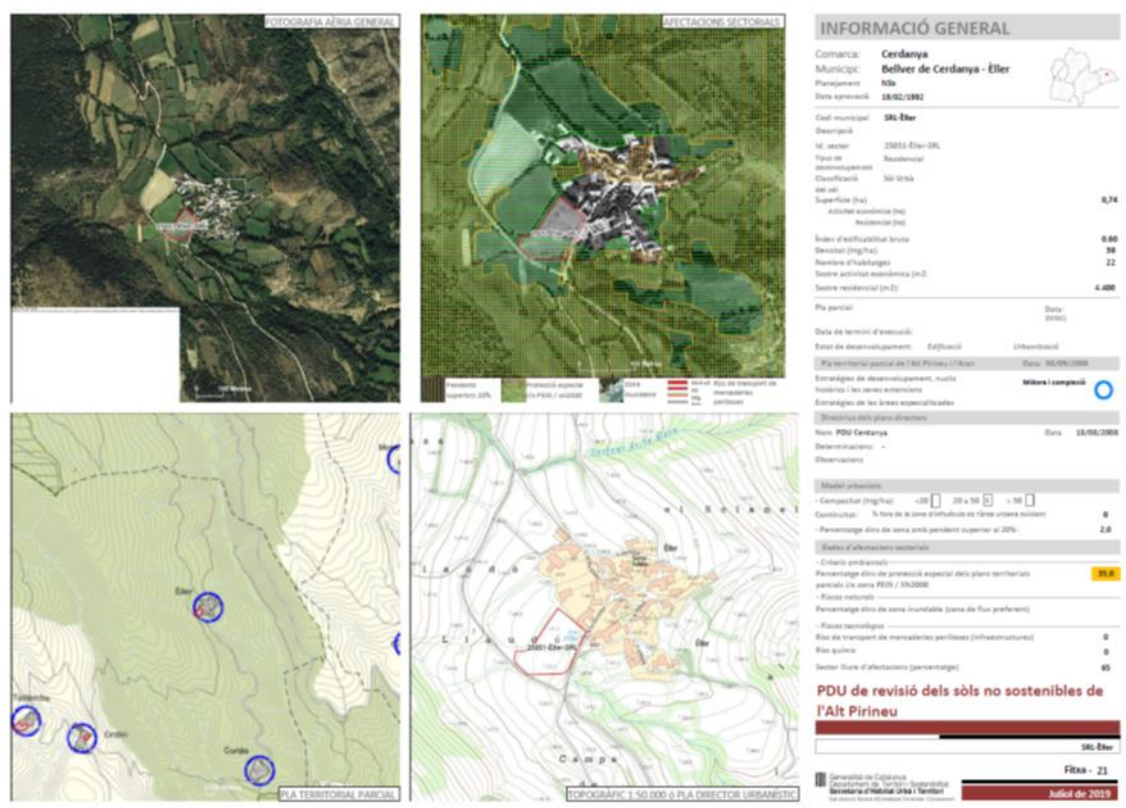
- procedeix reduir el creixement previst al nucli d'Éller, i concretament modificar aquest àmbit d'extensió.

PDU de revisió de sols no sostenibles de l'Alt Pirineu:

"Es proposa la directriu per al planejament general de reduir el sòl urbà sense requisit legal, i delimitar només la franja confrontant als carrers oberts .

S'inclourà un estudi paisatgístic que garanteixi l'encaix del nou model de l'àmbit amb el nucli i el manteniment dels objectius i aplicació dels criteris del CPAPiA

El desenvolupament de l'àmbit queda subjecte a la prèvia revisió o modificació del planejament general per tal d'adaptar-lo a aquest PDU."

Fitxa de revisió PDUSNS-AP per al Nucli d'Éller

Des de l'ajuntament s'han presentat al·legacions contra aquesta revisió demanant que es mantingui la planificació prevista al POUM.

4. Les al·legacions de l'Associació de Veïns d'Éller i la campanya #SalvemÉller

Des de l'Associació de Veïns d'Éller s'ha presentat al·legacions al PDU en les que es demana que el sol del Camp de la Font, objecte de revisió, s'inclougui com a espai obert del pla territorial en el règim del sòl no urbanitzable, o que, si no és així, quan s'hagi de tramitar es justifiqui amb tot detall si calen aquests habitatges, quin impacte tindrien en el paisatge i la mobilitat, fent un procés participatiu on tinguin veu i vot els veïns i veïnes d'Éller.

Els principals arguments continguts a les alegacions són:

- Que el Pla Territorial considera que a Éller no s'han de permetre extensions del sòl urbà, només actuacions dins del nucli.
- Que el Principi de Desenvolupament sostenible diu que només s'han de preveure nous habitatges si no hi ha espai per construir i segons el POUM a Éller es poden construir més de 100 habitatges nous sense tenir en compte el SRL-Éller.
- I que segons el Catàleg del Paisatge el paisatge d'Éller està catalogat com a conjunt i la construcció d'habitatges a l'entrada del poble malmetria aquest concret espai i el conjunt del poble

A més, s'ha iniciat una campanya de recollida de signatures a través de la plataforma Change.org (<http://chng.it/TSRywqh2>) en la que, de moment, ja s'han recollit més de 1.600 signatures, i s'ha demanat suport a diferents institucions i organitzacions de defensa del paisatge i el territori.

De cara als propers mesos, es preveu continuar amb la campanya per Salvar Éller i per posar una mica de seny i sentit comú a aquesta bogeria urbanística que està menjant-se els nostres paisatges i les nostres muntanyes.